

Forfatter: Kierkegaard, Søren

Titel: Udrag fra Om Begrebet Ironi

Citation: Kierkegaard, Søren: "Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 1", i Kierkegaard, Søren: *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 1*, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Johnny Kondrup; Alastair McKinnon; Finn Hauberg Mortensen, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 1997 , s. I. Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-bi-txt-shoot-id7a33a3e9-13a4-4ef7-98f5-b512f3488840.pdf> (tilgået 19. juni 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 1

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.
[Læs CC0-erklæringen](#)

Naar man vil tage dette Ord i intellectuel Betydning, kan man kalde Socrates en Erotiker, og endnu varmere udtrykke det ved at erindre om de bekjendte Ord i *Phædros* § 249 παιδεραστειν μετὰ φιλοσοφίας. Og her kan vi maaskee med et Par Ord berøre den Sigtelse mod Socrates for *Pæderasti*, der i Tidernes Løb aldrig fik Lov at uddøe, fordi der gjerne i hver Generation var en eller anden Forsker, der følte sig opfordret til i denne Henseende at redde Socrates' Ære. Noget Forsvar for Socrates er det ikke min Agt at levere, da det slet ikke ligger i min Interesse at reflectere paa Sigtelsen, vil Læseren derimod forstaae det billedligt¹, saa troer jeg, at man deri vil see et nyt Beviis for Socrates' Ironi. I den Lovtale, som Pausanias holder i *Symposiet*, forekommer følgende Yttring: »denne Eros (den lave, hvis Tilbedere for det Første elske ligesaavel Qvinder som Dreng, fremdeles hos dem, de elske, elske mere Legemet end Sjælen,) nedstammer da ogsaa fra den Gudinde, som er meget yngre end den anden og skylder en Forening af begge Kjøen sin Tilværelse: den Anden er en Søn af den himmelske, som ikke nedstammer fra det qvindelige, men ene fra det mandlige Kjøen de, der ere begejstrede af denne Eros, søge derfor det mandlige Kjøen, fordi de elske det, som af Naturen besidder større Kraft og Aand.« Med disse Ord er allerede tilstrækkelig betegnet den *intelligente Kjærlighed*, der nødvendigviis maatte findes hos et saa æsthetisk udviklet Folk som det græske, hvor Individualiteten ikke var uendelig reflecteret i sig, men hvad Hegel saa betegnende kalder »skjøn Individualitet,« hvor Individualitets-Modsætningen ikke var dybt nok kløftet til at lade den sande Kjærlighed være den høiere Eenhed. Men naar nu denne intellectuelle Kjærlighed nærmest søger sin Gjenstand blandt Ungdommen, saa er dermed antydnet, at den elsker Muligheden, men flyer Virkeligheden. Men dette viser netop dens *negative Charakter*. Men tiltrods for denne kan den godt have en høi Grad af Enthusiasme, ja netop paa Grund af denne kan den have den. Thi Enthusiasme er ikke altid forbunden med Udholdenhed, tvertimod er Enthusiasme den i Mulighedens Tjeneste fortærede Begeistring. En Ironiker er derfor altid Enthusiast, kun at hans Enthusiasme Intet udretter, fordi han aldrig kommer ud over Mulighedens Bestemmelse. I denne Forstand elskede Socrates Ungdommen. Men man vil da see, at det er en negativ Kjærlighed. Vel var hans Forhold til den ikke uden Betydning, men, som tidligere bemærket, idet Forholdet skulde vinde en dybere Betydning, var det forbi, det vil sige, Forholdet til den var Begyndelsen til et Forhold. At dette Forhold imidlertid godt kunde vare en Tid, at den Unge godt kunde føle sig knyttet til Socrates, efterat denne havde løst sig fra ham, det har jeg stræbt at vise i det Foregaaende. Men betænker man nu, at dette Socrates' Forhold til Ungdommen er den sidste Mulighed af at opvise et positivt Forhold, betænker man, hvor meget man kunde fordre i denne Henseende af den Mand, der efter at have emanciperet sig fra ethvert andet reelt Forhold, havde samlet sig herpaa, betænker man Alt dette, saa vil man ikke kunne forklare den her beskrevne Negativitet, med mindre man antager, at *Socrates' Standpunkt var Ironi*².

1. Dem, der ikke kan forstaae det aandeligt, skal jeg dette Punkt betræffende henvise til Joh. Matth. Gesners *Socrates sanctus Pæderasta*, cfr. Commentarii societatis regiae scientiarum Gottingensis. Tom II. ad annum MDCCLII.
(tilbage)
2. Historien har opbevaret endnu et Forhold, i hvilket Socrates traadte til en Anden, hans Forhold til Xanthippe. At Socrates nu just ikke har været et Mønster for Ægtemænd, det føler vist Enhver, og den Opfattelse af sit Forhold til hende, som efter Xenophon tillægges Socrates, at han havde samme Nytte af denne arrige Kone, som Beridere af vilde Heste, den at lære at tvinge dem, at hun var ham en Øvelse i at beherske Mennesket, thi naar han var færdig med hende, saa vilde han let kunne taale de andre Mennesker, - denne Opfattelse, siger jeg, røber ikke megen ægteskabelig Kjærlighed, men vel en høi Grad af *Ironi*. Smlgn. ForchhammerPag. 49 og Note 43.
(tilbage)